

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิมวณิชย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘/๒๕๕๕

วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๗ ทวิ มาตรา ๖๗ ตริ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๘ ทวิ มาตรา ๓๘ ตริ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ กับประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ เรื่อง ให้ความเห็นชอบโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุน ๑๒ บริษัท ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า ผู้ร้องเป็นจำเลยที่ ๑ ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๑๓๒๓/๒๕๕๑ ของศาลแพ่งธนบุรี ซึ่งบริษัทเงินทุนเศรษฐกิจ จำกัด โดยนางสาวปทุมพร อัครวงศ์สกุล ผู้รับมอบอำนาจ เป็นโจทก์ฟ้องต่อศาลแพ่งธนบุรี ขอให้จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ร่วมกันรับผิดชอบชำระหนี้ตามเช็คและค้ำประกันแก่โจทก์เป็นเงินจำนวน ๑,๗๘๗,๕๓๑ บาท พร้อมดอกเบี้ย โดยตามคำฟ้องของโจทก์ได้ความว่าโจทก์เป็นผู้ทรงเช็คโดยชอบด้วยกฎหมายของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) สาขาสวนจตุจักร จำนวน ๗ ฉบับ เมื่อเช็คถึงกำหนดชำระเงิน โจทก์ได้นำเช็คดังกล่าวไปเข้าบัญชีของโจทก์ที่ธนาคารศรีนคร จำกัด สาขาปทุมวัน เพื่อให้เรียกเก็บเงินตามเช็ค ตามวิธีการของธนาคาร แต่ปรากฏว่าเรียกเก็บเงินตามเช็คทั้ง ๗ ฉบับ ไม่ได้ เนื่องจากธนาคารตามเช็คได้ปฏิเสธการจ่ายเงิน หลังจากนั้นโจทก์ได้ทวงถามผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้สั่งจ่ายและจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ในฐานะผู้สลักหลังค้ำประกัน แต่จำเลยทั้งสามปฏิเสธไม่ยอมชำระ โจทก์จึงฟ้องคดีต่อศาลแพ่งธนบุรี เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ขอให้บังคับจำเลยทั้งสามร่วมกันชำระหนี้ตามเช็คแก่โจทก์พร้อมทั้งดอกเบี้ย จำเลยให้การปฏิเสธ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ ซึ่งคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๗ จัดว่า

LIRT

แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐ และมาตรา ๓๘ จัดว่า แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ ออกประกาศกระทรวงการคลัง ให้ความเห็นชอบแก่โครงการรวมกิจการระหว่างบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงเทพธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุนอีก ๑๒ แห่ง และท้ายสุดให้รวมกิจการกับบริษัทธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน)

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๒ โจทก์ในคดีนี้ได้ทำหนังสือสัญญาโอนสินทรัพย์และหนี้สินของโจทก์ให้แก่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงเทพธนกิจ จำกัด (มหาชน) แล้วจึงโอนต่อให้บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) รวมทั้งหนี้สินที่มีการฟ้องร้องจำเลยในคดีนี้ด้วย ซึ่งสัญญาดังกล่าวมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒

ผลของการโอนกิจการจากบริษัทเงินทุนเศรษฐกิจ จำกัด ให้แก่ บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ดังกล่าวข้างต้นทำให้บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นผู้รับโอนกิจการมีอำนาจในการเข้าสวมสิทธิในการดำเนินคดีในฐานะโจทก์แทนโจทก์เดิม ผู้รับมอบอำนาจจากบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) จึงร้องต่อศาลแพ่งธนบุรี ขอให้มีการสั่งอนุญาตเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

ในวันเดียวกันนั้น ผู้ร้องและจำเลยอีก ๒ คน ได้แถลงคัดค้านคำร้องขอเข้าสวมสิทธิเข้าเป็นคู่ความแทนโจทก์ของบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลแพ่งธนบุรี มีคำสั่งอนุญาตให้บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ได้ โดยอาศัยอำนาจตามประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๑ ประกอบกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐ และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องคัดค้านการสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ของบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) และยื่นคำร้องขอให้ศาลส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ รวม ๓ ปัญหาคือ

๑. ประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ เรื่อง ให้ความเห็นชอบโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุน ๑๒ บริษัท ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

๒. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๗ ทวิ และมาตรา ๖๗ ตริ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

๓. พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๘ ทวิ และมาตรา ๓๘ ตริ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

ศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมปรึกษาแล้วมีมติให้รับคำร้องของผู้ร้องได้ดำเนินการต่อไป ตามข้อกำหนดว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และแจ้งคำสั่งให้ศาลแพ่งธนบุรีทราบ

คณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญได้แถลงด้วยวาจาก่อนลงมติ และลงมติในปัญหาทั้ง ๓ ข้อตามคำร้องดังต่อไปนี้

๑. ประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ เรื่อง ให้ความเห็นชอบโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุน ๑๒ บริษัท ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่ ปรากฏผลการลงมติ ดังนี้

- ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย เนื่องจากไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๕ จำนวน ๑๒ คน (นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายพันธ์ จันทรปาน นายมงคล สระภูรินทร์ นายสุจิต บุญบงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอิสสระ นิตินันท์ประภาส และนายอุระ หวังอ้อมกลาง)

- ให้ยกคำร้อง จำนวน ๑ คน (นายอมร รักษาสัตย์) เนื่องจากตามคำร้องไม่ได้อธิบายหรือให้เหตุผลที่ชัดเจนว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ อย่างไร

๒. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๗ ทวิ และมาตรา ๖๗ ตริ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

๒.๑ มาตรา ๖๗ ทวิ ปราบกฏผลการลงมติ ดังนี้

- ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ จำนวน ๑๑ คน (นายกระมล ทองธรรมชาติ พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายพันธ์ จันทรปาน นายมงคล สระภู่น นายสุจิต บุญบงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอิสสระ นิตินันท์ประภาส และนายอุระ หวังอ้อมกลาง)

- ให้ยกคำร้อง จำนวน ๑ คน (นายอมร รักษาสัตย์) เนื่องจากคำโต้แย้งของผู้ร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย เพราะผู้ร้องไม่ได้อธิบายหรือให้เหตุผลที่ชัดเจนว่า มาตรา ๖๗ ทวิ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้ง ๕ มาตรา ดังกล่าว อย่างไร

- ไม่วินิจฉัยในประเด็นนี้ จำนวน ๑ คน (นายจุมพล ณ สงขลา) เนื่องจากผู้ร้องไม่ได้กล่าวอ้างถึงเหตุผลว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ อย่างไร ในคำร้อง

๒.๒ มาตรา ๖๗ ตริ ปราบกฏผลการลงมติ ดังนี้

- ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ จำนวน ๑๒ คน (นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายพันธ์ จันทรปาน นายมงคล สระภู่น นายสุจิต บุญบงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอิสสระ นิตินันท์ประภาส และนายอุระ หวังอ้อมกลาง)

- ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๘ จำนวน ๑ คน (นายอมร รักษาสัตย์) เนื่องจากการโอนสิทธิเรียกร้องโดยไม่บอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้เป็นการกระทำที่ไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

๓. พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๘ ทวิ และมาตรา ๓๘ ตริ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่ ปราบกฏผลการลงมติ ดังนี้

- ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และ มาตรา ๓๐ จำนวน ๑๑ คน (นายกระมล ทองธรรมชาติ พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เฉลิมวณิชช์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระภู่น นายสุจิต บุญบงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอิสสระ นิตทัศน์์ประกาศ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง)

- ให้ยกคำร้อง จำนวน ๑ คน (นายอมร รักษาสัตย์) เนื่องจากคำโต้แย้งของผู้ร้องไม่เป็น สาระอันควรได้รับการวินิจฉัย เพราะผู้ร้องไม่ได้อธิบายหรือให้เหตุผลที่ชัดเจนว่า มาตรา ๓๘ ทวิ และมาตรา ๓๘ ทรี ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้ง ๕ มาตรา ดังกล่าว อย่างไร

- ไม่วินิจฉัยในประเด็นนี้ จำนวน ๑ คน (นายจุมพล ณ สงขลา) เนื่องจากผู้ร้องไม่กล่าวอ้าง ถึงเหตุผลว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ อย่างไร ในคำร้อง

ผู้ทำคำวินิจฉัยได้ออกเสียงลงมติเป็นฝ่ายข้างมากทั้ง ๓ ปัญหา จึงทำคำวินิจฉัยส่วนตน ดังต่อไปนี้

ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติได้ว่า คดีนี้เป็นเรื่องที่โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นผู้ทรงเช็คโดยชอบด้วย กฎหมายของธนาคารมีชื่อรวม ๗ ฉบับ โดยจำเลยที่ ๑ เป็นผู้ลงชื่อสั่งจ่าย จำเลยที่ ๒ ที่ ๓ เป็นผู้ลงชื่อ สลักหลังคำประกัน เมื่อเช็คทั้ง ๗ ฉบับ ถึงกำหนดชำระเงิน โจทก์นำเช็คไปเรียกเก็บเงิน ธนาคาร ตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ทวงถามแล้ว จำเลยทั้งสามปฏิเสธไม่ชำระเงินแก่โจทก์ รวมเงิน ตามเช็คและดอกเบี้ยเป็นเงินทั้งสิ้น ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทเศษ โจทก์จึงฟ้องขอให้ศาลบังคับจำเลยทั้งสาม ให้ร่วมกันรับผิดชอบชำระเงินจำนวนดังกล่าวแก่โจทก์

จำเลยที่ ๑ ให้การปฏิเสธว่าไม่ต้องรับผิดชอบตามฟ้อง และไม่เคยมีนิติสัมพันธ์กับจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ คดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลแพ่งธนบุรี

เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยคำแนะนำของธนาคาร แห่งประเทศไทย ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๗ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ เงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐ และมาตรา ๓๘ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ออกประกาศกระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบแก่โครงการ รวมกิจการระหว่างบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุนอีก ๑๒ แห่ง และท้ายสุดให้รวมกิจการกับบริษัทธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน)

ต่อมาวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๒ โจทก์ในคดีนี้ได้ทำหนังสือสัญญาโอนสิทธิ์และหนี้สินของโจทก์ให้แก่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) แล้วจึงโอนต่อให้ บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) รวมทั้งหนี้สินที่มีการฟ้องร้องจำเลยในคดีนี้ด้วย ซึ่งสัญญาดังกล่าวมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ผลของการโอนกิจการของบริษัทเงินทุนเศรษฐกิจ จำกัด ให้แก่ บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ดังกล่าวข้างต้น ทำให้บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นผู้รับโอนกิจการมีอำนาจเข้าสวมสิทธิในการดำเนินคดีในฐานะโจทก์แทนโจทก์เดิม ผู้รับมอบอำนาจจากบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) จึงร้องต่อศาลแพ่งธนบุรีขออนุญาตสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์คดีนี้เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

ในวันเดียวกันนั้น ผู้ร้องและจำเลยอีก ๒ คน ได้ยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลแพ่งธนบุรีว่าการสวมสิทธิเข้าเป็นคู่ความแทนโจทก์ของบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลแพ่งธนบุรี มีคำสั่งอนุญาตให้บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ได้ โดยอาศัยอำนาจตามประกาศกระทรวงการคลัง ฉบับลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ ประกอบกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ผู้ร้อง ได้ยื่นคำร้องคัดค้านการขอสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์ของบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) และยื่นคำร้องขอให้ศาลส่งคำโต้แย้งดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ ว่าประกาศกระทรวงการคลัง ฉบับลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ ประกอบกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

ศาลแพ่งธนบุรี ได้ส่งคำโต้แย้งดังกล่าวมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดปัญหาวินิจฉัย ๓ ปัญหาดังกล่าวข้างต้นตามคำร้องของผู้ร้อง

ตามคำฟ้องและคำขอบังคับของโจทก์ดังกล่าวข้างต้น จำเลยที่ ๑ (ผู้ร้อง) ให้การปฏิเสธตามคำให้การลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ใจความสำคัญว่า โจทก์ไม่ใช่ผู้ทรงเช็คทั้ง ๓ ฉบับโดยชอบด้วยกฎหมายเช็คที่โจทก์นำมาฟ้องเป็นเช็คที่ไม่มีมูลหนี้ จำเลยไม่เคยมอบเช็คพิพาทเพื่อชำระหนี้แก่โจทก์และไม่ทราบว่าเช็คพิพาทไปอยู่ที่โจทก์ได้อย่างไร จำเลยไม่เคยมีนิติสัมพันธ์กับโจทก์ และไม่เคยมีนิติสัมพันธ์กับจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ จำเลยออกเช็คแลกเงินกับผู้มีชื่อ โดยผู้มีชื่อมาขอยืมไปจากจำเลยที่ ๑ และสัญญาว่าจะนำเช็คมาคืนจำเลยที่ ๑ ในภายหลัง โดยมิได้มีเจตนาที่จะนำเช็คไปขึ้นเงินจากธนาคารและฟ้องโจทก์เคลือบคลุม โจทก์ไม่ได้แสดงโดยชัดแจ้งซึ่งสภาพแห่งข้อหาว่า จำเลยที่ ๑ ต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ ๒ และ ๓ เพราะเหตุใด จำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๒ และ ๓ มีความเกี่ยวพันกันอย่างไร เหตุใดเช็คที่อ้างว่าจำเลยที่ ๑ เป็นผู้สั่งจ่าย จึงมาอยู่ที่โจทก์ เพราะจำเลยที่ ๑ กับโจทก์และจำเลยที่ ๒ กับที่ ๓ ไม่มีนิติสัมพันธ์ต่อกัน ทำให้จำเลยที่ ๑ ไม่สามารถเข้าใจฟ้องโจทก์ได้และไม่อาจต่อสู้คดีได้อย่างถูกต้อง

.....

ตามคำฟ้องโจทก์และคำให้การของจำเลยที่ ๑ จึงมีประเด็นข้อพิพาทเพียงข้อเดียวว่า จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ ต้องร่วมกันรับผิดชอบชำระเงินตามเช็คพร้อมดอกเบี้ยแก่โจทก์หรือไม่ กฎหมายที่ศาลยุติธรรมจะนำมาใช้บังคับแก่คดีสำหรับคดีนี้ คือ บทบัญญัติในหมวด ๔ ว่าด้วยเรื่องเช็ค ลักษณะ ๒๑ ว่าด้วยตัวเงินแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

แต่ปรากฏว่าในขณะที่คดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลแพ่งธนบุรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ให้ความเห็นชอบแก่โครงการรวมกิจการระหว่างบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) กับบริษัทเงินทุนอีก ๑๒ แห่ง (รวมทั้งบริษัทเงินทุนโจทก์ในคดีนี้) และท้ายสุดให้รวมกิจการบริษัทธนาคารสหธนาคาร จำกัด ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ดังรายละเอียดที่กล่าวข้างต้น

เมื่อได้ครบรวมกิจการดังกล่าวข้างต้นแล้ว โจทก์คดีนี้ได้ทำหนังสือโอนสินทรัพย์และหนี้สินของโจทก์แก่บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) รวมทั้งหนี้สินที่มีการฟ้องร้องจำเลยในคดีนี้ด้วย สัญญาดังกล่าวมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ผลของการควบกิจการดังกล่าว บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ได้ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งธนบุรี ขอเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนโจทก์เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย ศาลแพ่งธนบุรีมีคำสั่งอนุญาต

LIART

จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ร้องยื่นคำคัดค้านต่อศาลแพ่งธนบุรีและยื่นคำโต้แย้งลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ต่อศาลแพ่งธนบุรีเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔

สรุปสาระสำคัญได้ ๓ ประการคือ

๑. ประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ เรื่อง ให้ความเห็นชอบโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุน ๑๒ บริษัท ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

๒. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๗ ทวิ และมาตรา ๖๗ ตริ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

๓. พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๘ ทวิ และมาตรา ๓๘ ตริ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ปัญหาข้อ ๑ เรื่องการรวมกิจการระหว่างธนาคารกับบริษัทเงินทุน ข้อเท็จจริงคดีนี้ได้ความว่า เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ออกประกาศกระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารกับบริษัทเงินทุน ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายสองฉบับ คือ มาตรา ๖๗ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด ฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐ และมาตรา ๓๘ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยในพระราชกำหนด ฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ อันเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบกิจการและการโอนกิจการระหว่างบริษัทเงินทุนกับธนาคารพาณิชย์ หรืออีกนัยหนึ่งคือการควบบริษัทที่เป็นบริษัทเงินทุนกับบริษัทที่เป็นธนาคารพาณิชย์ เข้าด้วยกันโดยบัญญัติหลักการที่แตกต่างกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. ๒๕๓๕ หมวด ๑๒ ว่าด้วยการควบบริษัท

กฎหมายที่ใช้กับการควบกิจการและการโอนกิจการที่เป็นสถาบันการเงินคือ พระราชกฤษฎีกาเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟอง พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยบัญญัติเพิ่มเติมเป็นความในมาตรา ๖๗ ในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ฯ พ.ศ. ๒๕๒๒ ความว่า

มาตรา ๖๗ จัตวา “ในกรณีที่คณะกรรมการของบริษัทใดมีข้อเสนอจะควบกิจการกับสถาบันการเงินอื่นหรือโอนกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนที่สำคัญให้แก่สถาบันการเงินอื่นเป็นการเร่งด่วน ในกรณีตามมาตรา ๒๖ ทวิ ที่คณะกรรมการของบริษัทเสนอโครงการเพื่อแก้ไขฐานะและการดำเนินกิจการหรือโอนกิจการ หรือในกรณีตามมาตรา ๒๖ มาตรา ๒๖ ตริ หรือมาตรา ที่คณะกรรมการของบริษัทหรือคณะกรรมการควบคุมเสนอแก้ไขฐานะหรือการดำเนินงานโดยกิจการหรือโอนกิจการ ถ้ารัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่ากรณีดังกล่าวมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องควบกิจการหรือโอนกิจการเพื่อรักษาความมั่นคงทางการเงินและประโยชน์ของประชาชน ให้มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา อนุญาตให้ดำเนินการได้โดยจะกำหนดเวลาดำเนินการและเงื่อนไขใดๆ ก็ได้”

กฎหมายที่ใช้กับการโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์คือ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่บัญญัติเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๘ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ความว่า

มาตรา ๓๘ จัตวา “ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ใดมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะควบกิจการธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงินหรือโอนกิจการทั้งหมดหรือบางส่วนที่สำคัญให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบันการเงินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน ให้คณะกรรมการของธนาคารพาณิชย์นั้นจัดทำโครงการแสดงรายละเอียดการดำเนินงานเสนอต่อรัฐมนตรี ถ้ารัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นชอบกับโครงการดังกล่าว ให้รัฐมนตรีประกาศความเห็นชอบในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ ในประกาศดังกล่าวจะกำหนดระยะเวลาดำเนินการและเงื่อนไขก็ได้

ในการดำเนินการตามโครงการที่ได้รับความเห็นชอบตามวรรคหนึ่ง ถ้าธนาคารพาณิชย์สถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติดังต่อไปนี้ ให้ได้รับยกเว้นนำบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมาใช้บังคับ แล้วแต่กรณี.....”

บทบัญญัติในพระราชกำหนดทั้งสองฉบับดังกล่าว จึงเป็นกฎหมายที่บัญญัติหลักวิธีการควบกิจการหรือโอนกิจการระหว่างสถาบันการเงินกับสถาบันการเงิน ธนาคารพาณิชย์กับ

LIRT

พาณิชย์ หรือธนาคารพาณิชย์กับสถาบันการเงินเพื่อรักษาความมั่นคงทางการเงินและประโยชน์ของประชาชน หรือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน โดยบัญญัติให้แก้ไขเพิ่มเติมเป็นความในมาตรา ๖๗ จัตวา ในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ฯ พ.ศ. ๒๕๒๒ และแก้ไขเพิ่มเติมเป็นความในมาตรา ๓๘ จัตวา ในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ เมื่อประกาศใช้พระราชกำหนดทั้งสองฉบับแล้ว มาตรา ๖๗ จัตวา และมาตรา ๓๘ จัตวา จึงเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าว และเป็นสาระสำคัญแก่อำนาจฟ้องของโจทก์โดยตรง เพราะเป็นบทบัญญัติในพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้องตามเช็คของบริษัทเงินทุนเศรษฐกิจ ผู้ทรงเช็คซึ่งเป็นสถาบันการเงินผู้โอนไปเป็นของบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ผู้รับโอน ดังนั้น จึงถือได้ว่า มาตรา ๖๗ จัตวา และมาตรา ๓๘ จัตวา ของพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับที่บัญญัติเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดทั้งสองฉบับดังกล่าวเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของผู้โอนและผู้รับโอนซึ่งเป็นกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีเกี่ยวกับอำนาจฟ้องของโจทก์โดยตรงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ ไม่ใช่ประกาศกระทรวงการคลังที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังดังกล่าว

ผลของการควบคุมกิจการและการโอนกิจการโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวและตามประกาศของกระทรวงการคลัง ระหว่างบริษัทเงินทุนเศรษฐกิจ จำกัด กับบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) เป็นผลให้ บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้รับโอนมีสิทธิเข้าสวมสิทธิในการดำเนินคดีแทนบริษัทเงินทุนเศรษฐกิจ จำกัด โจทก์ในคดีนี้ตามมาตรา ๖๗ ฉ แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ฯ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ และมาตรา ๓๘ สัตต แห่งพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ก็ได้ดำเนินการยื่นคำร้อง เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ขอเข้าสวมสิทธิในการดำเนินคดีแทนบริษัทเงินทุนเศรษฐกิจ จำกัด โจทก์ในคดีนี้ และศาลแพ่งธนบุรีก็ได้มีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ร้องเข้าสวมสิทธิดำเนินคดีแทนโจทก์ในคดีนี้แล้ว

เห็นว่า การควบคุมกิจการและการโอนกิจการระหว่างบริษัทเงินทุนกับบริษัทธนาคารพาณิชย์ โดยประกาศของกระทรวงการคลัง ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดทั้งสองฉบับดังกล่าวข้างต้น เป็นกิจการภายในของโจทก์ หาได้กระทบกระเทือนต่อหน้าที่ของผู้ร้องและจำเลยอื่นที่จะต้องรับผิดชอบใช้เงินตามเช็คแก่ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายแต่ประการใด ผู้ร้องในฐานะผู้สั่งจ่ายเช็คและจำเลยอื่น ในฐานะผู้สละหลักค้ำประกันเช็ค มีความรับผิดชอบจะต้องใช้เงินตามเช็คแก่โจทก์ผู้ทรงเช็คอย่างไร ซึ่งอาจ

จะเป็นโจทก์เดิมหรือโจทก์คนใหม่ในฐานะผู้เข้าสวมสิทธิดำเนินคดีแทนโจทก์เดิมก็ได้ ผู้ร้องและจำเลยก็ยังคงมีหน้าที่ใช้เงินตามเช็คในฐานะผู้ส่งจ่ายเช็คและผู้กำกับอยู่ตามเดิมหาเปลี่ยนแปลงไม่ อีกทั้งประกาศกระทรวงการคลังเรื่องให้ความเห็นชอบในการควบกิจการและการโอนกิจการระหว่างสถาบันการเงิน ก็มีใช้กฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามข้อโต้แย้งของผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ ข้อโต้แย้งของผู้ร้องในปัญหาข้อที่ ๑ ว่าประกาศกระทรวงการคลังลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๑ เรื่องให้ความเห็นชอบโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุน ๑๒ บริษัท (รวมบริษัทเงินทุนเศรษฐกิจ จำกัด ด้วย) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่ จึงไม่เป็นสาระแห่งคดีอันควรได้รับการวินิจฉัย ผู้ทำคำวินิจฉัยจึงไม่รับวินิจฉัยในปัญหาข้อนี้

ปัญหาข้อ ๒ ผู้ร้องโต้แย้งในคำร้องลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ สรุปสาระสำคัญได้ “ตามพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐ หมวด ๕ ทวิ การควบกิจการและการโอนกิจการ มาตรา ๖๗ ตี ที่บัญญัติว่า การโอนกิจการของบริษัททั้งหมด หรือแต่บางส่วนที่สำคัญให้สถาบันการเงินอื่น ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี และเมื่อได้รับความเห็นชอบ ให้ดำเนินกโอนกิจการได้ โดยการโอนสิทธิเรียกร้องในการโอนกิจการโดยไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา ๓๐๖ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บทบัญญัติดังกล่าว เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการออกกฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิเสรีภาพ เพราะในการโอนหนี้เงินตามพียงนั้นถือเป็นการโอนหนี้อันจะต้องพึงชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่ง โดยเฉพาะเจาะจง จึงต้องทำเป็นหนังสือและจะยกเป็นข้อต่อสู้จำเลยได้ต่อเมื่อได้บอกกล่าวการโอนไปยังจำเลย และต้องได้รับความยินยอมจากจำเลยเป็นหนังสือเสียก่อน แต่การโอนหนี้รายนี้มิได้กระเป็นหนังสือโดยผู้มีอำนาจ มิได้มีการบอกกล่าวแก่จำเลย และจำเลยมิได้รู้เห็นหรือยินยอม การบอกกล่าวการโอนหนี้และการได้รับความยินยอมจากลูกหนี้ซึ่งต้องทำเป็นหนังสือถือเป็นสาระสำคัญ การตรากฎหมการออกประกาศของกระทรวงการคลังและการออกพระราชกำหนดทั้งสองฉบับ จึงเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล กระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ อันจะกระทำมิและถือเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ ซึ่งตามมาตรา ๖ แห่งรัฐธรรมนูญบัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับไม่ได้”

LIRT

พิจารณาแล้ว เห็นว่าคดีนี้เป็นเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้องตามเช็คธนาคารทหารไทย ๗ ฉบับ ซึ่งผู้ร้อง (จำเลยที่ ๑) เป็นผู้ส่งจ่าย จำเลยที่ ๒ ที่ ๓ เป็นผู้สละหลังคำประกัน จากบริษัทเงินทุน เศรษฐการ จำกัด ผู้ทรงเช็คซึ่งเป็นโจทก์ ไปยังบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด โดยผลของการรวมกิจการระหว่างบริษัทเงินทุนเศรษฐการ จำกัด กับบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด ตามประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ และบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด ได้ใช้สิทธิตามกฎหมายยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งธนบุรีขอเข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทนบริษัทเงินทุนเศรษฐการ จำกัด โจทก์ในขณะคดีอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลแพ่งธนบุรี ศาลแพ่งธนบุรีมีคำสั่งอนุญาตแล้ว

ตามคำบรรยาย ลักษณะวิชากฎหมายแพ่ง ลักษณะทั่วไปแห่งหนี้ โดย “จิต เศรษฐบุตร” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้กล่าวถึงการโอนสิทธิเรียกร้องตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ (ป.พ.พ.) ซึ่งเป็นกฎหมายเอกชนสรุปสาระสำคัญได้ ดังต่อไปนี้

“การโอนสิทธิเรียกร้อง ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวเจ้าหนี้ กล่าวคือ เป็นข้อตกลงซึ่งเจ้านี้ยอม โอนหนี้หรือสิทธิเรียกร้อง ซึ่งมีอยู่เหนือลูกหนี้ให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับโอนเข้ามาเป็นเจ้าหนี้แทน และจะเห็นได้ว่ามีลักษณะใกล้เคียงกันมากกับการรับช่วงสิทธิ ซึ่งอธิบายว่า เป็นเรื่องที่มีสองคนเป็น เจ้าหนี้และลูกหนี้กันอยู่ แล้วมีบุคคลอีกคนหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า บุคคลภายนอก ได้มาใช้หนี้ให้แก่เจ้าหนี้ และโดยผลแห่งกฎหมาย คนที่ใช้หนี้ก็ได้เข้าสวมตำแหน่งเป็นเจ้าหนี้แทนต่อไป

๑. ลักษณะทั่วไปของการโอนสิทธิเรียกร้อง

การโอนสิทธิเรียกร้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวเจ้าหนี้ คือ เจ้าหนี้ตกลงโอนสิทธิเรียกร้องหรือเรียก อีกอย่างหนึ่งว่าหนี้ ให้บุคคลภายนอกเข้ามาเป็นเจ้าหนี้แทน แต่มีปัญหา ๓ ประการดังนี้

๑.๑ หนี้นั้นมีบุคคลสองฝ่าย คือเจ้าหนี้กับลูกหนี้ เกี่ยวกับตัวลูกหนี้นั้น เขาจะโอนหนี้ คือให้บุคคลภายนอกมาเป็นลูกหนี้แทนตน จะได้หรือไม่ ปรากฏว่า ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ของเรา ไม่ได้ระบุถึงการโอนสิทธิเรียกร้องทางด้านลูกหนี้ไว้ ซึ่งการโอนสิทธิเรียกร้องที่เจ้าหนี้โอนนั้น ไม่มีหลักเกณฑ์ว่าลูกหนี้จะต้องยินยอมด้วยแต่ประการใด ทั้งนี้เพราะในหนี้ทุกราย จะต้องมิตัวลูกหนี้ โดยเฉพาะเจาะจงว่าเป็นใคร ส่วนตัวเจ้าหนี้แน่นอนจะไม่ปรากฏโดยเฉพาะเจาะจงว่าเป็นใครก็ได้

๑.๒ กรณีการเปลี่ยนแปลงลูกหนี้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้ ได้แก่ กรณี ลูกหนี้ตาย ทรัพย์สินของลูกหนี้ อันรวมทั้งสิทธิเรียกร้องที่ลูกหนี้ต้องปฏิบัติ ก็ตกทอดไปยังทายาท กล่าวคือถ้าลูกหนี้ทำพินัยกรรมไว้ และพินัยกรรมได้ทำตามแบบที่ลูกด้วย ผู้รับพินัยกรรมก็เป็นลูกหนี้ ต่อไป ตาม ป.พ.พ.มาตรา ๑๖๕๑ และมาตรา ๑๗๕๐ ได้บัญญัติไว้ หากลูกหนี้มิได้ทำพินัยกรรมไว้ ทรัพย์สินของลูกหนี้อันรวมทั้งสิทธิเรียกร้องที่ลูกหนี้ต้องปฏิบัติ ก็จะโอนไปยังทายาทที่มีสิทธิตาม กฎหมายอันเรียกว่า “ทายาทโดยธรรม” แต่จะเห็นได้ว่า มิได้โอนไปตามหลักการโอนสิทธิเรียกร้อง ที่พิจารณาอยู่นี้

หากตัวเจ้าหนี้เอง เมื่อตายลง หนี้หรือสิทธิเรียกร้องก็เป็นกองมรดกตกทอดไปยังทายาท เช่น คืออาจตกทอดทางพินัยกรรม หากเจ้าหนี้ได้ทำไว้ หรืออาจตกทอดไปยังทายาทตามกฎหมาย และก็เป็นไปตามหลักการโอนสิทธิเรียกร้องเช่นเดียวกัน

๒. สิทธิเรียกร้องที่โอนกันไม่ได้

ตามกฎหมายปรากฏว่า สิทธิเรียกร้องที่โอนกันไม่ได้นั้นมีอยู่ ๓ ประการ คือ

- ก. สิทธิเรียกร้องที่โอนกันไม่ได้ โดยสภาพของสิทธิ (ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๓)
 - ข. สิทธิเรียกร้องที่คู่กรณีได้แสดงเจตนาห้ามโอนกัน (ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๓ วรรคสอง)
 - ค. สิทธิเรียกร้องที่โอนกันไม่ได้ เพราะศาลสั่งยึดไม่ได้ (ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๔)
๓. แบบของการโอนสิทธิเรียกร้อง

ในหมวด ๔ ว่าด้วยการโอนสิทธิเรียกร้องในลักษณะ ๑ แห่งบรรพ ๒ ได้ระบุแบบการโอนเรียกร้องไว้ ๒ แบบ คือ

(๑) การโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจ้านั้นเป็นหลักทั่วไป และ

(๒) การโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่ง โดยหนี้ันั้นต้องมีตราสาร การโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงนั้น อาจถือเป็นหลักทั่วไป ส่วนการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่งนั้น เป็นหลักใช้บังคับแต่อันมีหลักฐานที่เรียกว่าตราสาร

๓.๑ แบบการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้โดยเฉพาะเจ้านั้นเป็นหลักทั่วไป

หลักทั่วไปนี้ปรากฏใน ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๖ ดังนี้

“การโอนหนี้ันั้นจะพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้โดยเฉพาะเจาะจงนั้น ถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ที่ไม่สมบูรณ์ อนึ่งการโอนหนี้ันั้น ท่านว่าจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้แต่เมื่อบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ หรือลูกหนี้จะได้ยินยอมด้วยในการโอนนั้น คำบอกกล่าวหรือความยินยอมเช่นนี้ท่านว่าต้องทำเป็นหนังสือ

ถ้าลูกหนี้ทำให้พอแก่ใจผู้โอนด้วยการใช้เงิน หรือด้วยประการอื่นเสียแต่ก่อนได้รับบอกหรือก่อนได้ตกลงให้โอนไซ้ ลูกหนี้ันั้นก็เป็นอันหลุดจากหนี้”

ได้เคยกล่าวไว้แล้วว่า หนี้หรือสิทธิเรียกร้องทั้งหลายนั้นจะต้องมีลูกหนี้โดยเฉพาะเจาะจงว่าเป็นใคร ส่วนตัวเจ้าหนี้ันั้นอาจปรากฏโดยเฉพาะเจาะจงว่าเป็นใครก็ได้ แต่อาจไม่ปรากฏว่าเป็นใครโดยเฉพาะเจาะจงก็ได้

LIRT

ดังนั้น ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๖ จึงบัญญัติว่าหากเจ้าหนี้ในสิทธิเรียกร้อง ปรากฏว่าเป็นใคร คือเป็นเจ้าหนี้โดยเฉพาะเจาะจงแล้ว การโอนสิทธิเรียกร้องต้องทำเป็นหนังสือ หากไม่ได้ทำเป็นหนังสือแล้ว ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๖ วรรค ๑ กล่าวว่า การโอนหนี้ไม่สมบูรณ์

โดยแปลกลับกัน หนี้หรือสิทธิเรียกร้องซึ่งมีแต่เจ้าหนี้แต่ไม่รู้เป็นใครโดยเฉพาะเจาะจง ดังนั้นการโอนสิทธิเรียกร้องก็ไม่จำเป็นจะต้องทำเป็นหนังสือ กล่าวคือการโอนอาจกระทำโดยวาจาหรือ อากัปกิริยาให้เข้าใจว่ามีการโอนก็ได้ เช่น ก. เป็นผู้ถือสลากกินแบ่งของรัฐบาล ซึ่งถูกรางวัลที่ ๑ เป็นเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท หนี้ที่กองสลากกินแบ่งของรัฐบาลจะต้องชำระเงิน ไม่เป็นการเฉพาะเจาะจง แก่ผู้ใด ดังนี้ ก. จึงอาจโอนสิทธิเรียกร้องนั้นให้แก่ ข. ได้ โดยเพียงแต่ส่งมอบสลากกินแบ่งนั้นให้แก่ ข. โดยไม่ต้องทำเป็นหนังสือก็ได้

ในกรณีที่มีเจ้าหนี้โดยเฉพาะเจาะจง ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า การโอนสิทธิเรียกร้องต้องทำเป็นหนังสือนั้นหมายถึงการโอนระหว่างเจ้าหนี้กับผู้รับโอนว่าได้มีการโอนสิทธิเรียกร้อง กันแล้ว ทั้งนี้โดยทั้งสองฝ่ายต่างยินยอม

แต่เกี่ยวกับลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกนั้น ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๖ วรรคหนึ่ง กล่าวว่าจะมีผล เป็นการโอนก็ต่อเมื่อเจ้าหนี้เดิมหรือผู้รับโอนบอกกล่าวหรือลูกหนี้ยินยอม ทั้งนี้ ต้องทำเป็นหนังสือ เช่นกัน แต่การที่เจ้าหนี้บอกกล่าวถึงลูกหนี้และที่ลูกหนี้ยินยอมโดยทำเป็นหนังสือนั้น ผลมีตามวรรคสอง แห่ง ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๖ ว่า ถ้าลูกหนี้ได้ชำระหรือทำความพอใจให้แก่ผู้โอน คือ เจ้าหนี้เก่า ก่อนที่จะ ทราบการโอนสิทธิเรียกร้องแล้ว เมื่อชำระไปแล้วลูกหนี้ก็หลุดพ้นไม่เป็นลูกหนี้ต่อไป เช่น ก. ให้ ข. กู้เงินไป ๑,๐๐๐ บาท ก. โอนสิทธิเรียกร้องไปยัง ค. โดยทำเป็นหนังสือระหว่าง ก. และ ค. แต่ในระหว่างที่ยังไม่ได้จัดการบอกกล่าวไปยัง ข. เป็นหนังสือหรือยังไม่ได้จัดการให้ ข. ยินยอมด้วย เป็นหนังสือ ข. ได้เอาเงินไปใช้หนี้ให้ ก. ดังนี้ ข. ลูกหนี้ย่อมหลุดพ้นจากหนี้ไปแล้ว หากภายหลัง ค. จะต้องมีหนังสือบอกกล่าวการโอนมาทีหลัง ข. ก็ไม่ต้องรับผิดชอบเพราะ ข. หลุดพ้นจากหนี้ไปแล้ว

ส่วน ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๘ ได้บัญญัติถึงผลของการโอนสิทธิเรียกร้องต่อลูกหนี้เป็นสองชนิด คือ

ก. กรณีลูกหนี้ให้ความยินยอม และ

ข. กรณีลูกหนี้ได้รับคำบอกกล่าวการโอน

ก. ในกรณีที่ลูกหนี้ยินยอมให้มีการโอนสิทธิเรียกร้อง ซึ่ง ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๖ ได้กล่าวว่า ต้องทำเป็นหนังสือดังอธิบายไว้ข้างต้นแล้วนั้น ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๘ วรรคหนึ่ง กล่าวว่า เป็นคำยินยอม ที่ไม่ได้ยึดเงื่อนไข คือ ลูกหนี้มิได้แสดงข้อโต้แย้งอันใด ดังนั้น ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๘ วรรคหนึ่ง กล่าวว่า ลูกหนี้จะยกข้อต่อสู้ที่มีต่อผู้โอนหรือเจ้าหนี้เก่านั้น ขึ้นต่อผู้รับโอนหรือเจ้าหนี้คนใหม่ หาได้ไม่

ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๘ วรรคหนึ่ง ยังกล่าวต่อไปว่า ถ้าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ให้แก่ผู้โอนไปก่อน ลูกหนี้อย่อมเรียกคืนจากผู้โอนได้ หรือว่าลูกหนี้ได้ทำการรับภาระใดขึ้นใหม่แทนหนี้เดิม ก็ถือว่า หนี้ มิได้มีภาระนั้น ข้อความดังกล่าวนี้มักถูกกฎหมายเข้าใจ แต่เมื่อมีการโอนสิทธิเรียกร้อง และลูกหนี้ก็ยินยอม ให้มีการโอนแล้ว ก็เข้าใจได้ยากว่า ลูกหนี้จะไปชำระหรือรับภาระต่อเจ้าหนี้เก่าได้อย่างไร

จ. ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นแต่รับคำบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องโดยทำเป็นหนังสือตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๖ ดังได้อธิบายมาแล้ว ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๘ วรรคสอง กล่าวว่า ลูกหนี้อย่อมมีสิทธิที่ยกข้อต่อสู้ทุกอย่างอันมีต่อเจ้าหนี้คนก่อน หรือผู้โอนมาใช้ต่อสู้เจ้าหนี้ใหม่ หรือผู้รับโอนได้ ที่ เพราะกรณีนี้ลูกหนี้ไม่ได้ยินยอมในการโอน ผู้โอนได้เอาคนอื่นเข้ามาแทนตน ลูกหนี้ก็ชอบที่จะปฏิเสธ ต่อคนใหม่นั้นเหมือนอย่างเจ้าหนี้เก่าของตนได้

๓.๒ การโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามเขาสั่ง โดยหนี้นั้นมีตราสาร

การโอนสิทธิเรียกร้องในข้อ ๓.๑ อันเป็นหลักทั่วไปนั้น หมายความว่า เป็นการโอนสิทธิเรียกร้องที่ใช้บังคับแก่สิทธิเรียกร้องตามกฎหมายทั่วไป ส่วนการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามเขาสั่งนั้น ใช้แก่หนี้หรือสิทธิเรียกร้องบางชนิดอันได้แก่ หนี้ซึ่งต้องมีตราสาร

กล่าวคือ หนี้หรือสิทธิเรียกร้องนั้นอาจมีหลักฐานแสดงหนี้ได้ แต่หนี้หรือสิทธิเรียกร้องบางชนิดยังต้องทำเป็นตราสารหนี้นั้น หนี้ที่มีตราสารหนี้ มีอยู่หลายชนิด บางชนิดระบุไว้ในบรรพ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ ตัวเงิน อันได้แก่

๑. ตั๋วแลกเงิน คือ หนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า ผู้สั่งจ่าย สั่งบุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้จ่าย ให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งแก่บุคคลอีกคนหนึ่ง (หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง) เรียกว่า ผู้รับเงิน (ป.พ.พ.มาตรา ๕๐๘)

๒. ตั๋วสัญญาใช้เงิน คือ หนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า ผู้ออกตั๋ว ได้ให้คำสั่งสัญญาว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง (หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง) เรียกว่า ผู้รับเงิน (ป.พ.พ. มาตรา ๕๘๒) และ

๓. เช็ค คือ หนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า ผู้สั่งจ่าย สั่งธนาคารให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งเมื่อทวงถามให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง (หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่ง) เรียกว่า ผู้รับ (ป.พ.พ. มาตรา ๕๘๓) นอกจากนี้ ยังมีเรื่องกรรมธรรมในประกันชีวิต และอื่นๆ อีก

ข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างหลักฐานแห่งหนี้กับตราสารแห่งหนี้ ก็คือว่า หลักฐานแห่งหนี้เป็นเพียงพยานเอกสารแสดงว่าได้มีหนี้ขึ้น ส่วนตราสารนั้น นอกจากเป็นพยานเอกสารแล้ว ในบางก ยังเป็นตัวหนี้หรือสิทธิเรียกร้องด้วย

กล่าวคือ ตราสารที่บันทึกการโอนหนี้หรือสิทธิเรียกร้องนี้มีอยู่ด้วยกัน ๓ ชนิด คือ

๑. ตราสารที่ระบุใจความไว้ว่า “เปลี่ยนมือไม่ได้” ดัง ป.พ.พ. มาตรา ๕๑๗ ได้กล่าวไว้ในเรื่องตัวแลกเงินและหมายความว่า ตราสารนั้นย่อมจะโอนให้กันได้แต่โดยรูปการและด้วยผลของการโอนสามัญ คือ การโอนสิทธิเรียกร้องตามหลักทั่วไปตาม ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๖

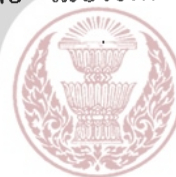
๒. ตราสารที่สลักหลังว่า “ชำระตามเขาสั่ง” ดัง ป.พ.พ. มาตรา ๓๐๕ ได้กล่าวไว้และหมายความว่า ลูกหนี้รับว่าจะชำระหนี้แก่ผู้ที่เจ้าหนี้สั่งให้ชำระ ผลแห่งบันทึกหรือสลักหลังว่า ชำระตามเขาสั่งนั้นทำให้ลูกหนี้ในสิทธิเรียกร้อง ซึ่งทำเป็นตราสารจะต้อง “ชำระตามเขาสั่ง” จะยกข้อต่อสู้ซึ่งมีต่อเจ้าหนี้เดิมขึ้นเป็นข้อต่อสู้ ผู้รับโอนไม่ได้

๓. ตราสารมีสลักหลังว่า “ชำระแก่ผู้ถือ” ดังมาตรา ๓๑๓ ได้กล่าวไว้ และหมายความว่า ลูกหนี้รับจะชำระหนี้แก่ผู้ถือตราสารนั้น กล่าวคือ ผู้ถือตราสารโดยสุจริตย่อมเป็นเจ้าหนี้สิทธิเรียกร้องมาตรา ๓๐๕ กล่าวไว้ว่า “การโอนหนี้อันพึงต้องชำระตามเขาสั่งนั้น ท่านว่าจะยกขึ้นต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกคนอื่นได้แต่เฉพาะเมื่อการโอนนั้นได้สลักหลังไว้ในตราสาร และตัวตราสารนั้นได้ส่งมอบให้แก่ผู้รับโอนไปด้วย”

หมายความว่า การโอนหนี้ที่ชำระตามเขาสั่ง อันมีอยู่หลายชนิด เช่น ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงินเช็ค ฯลฯ นั้น จะต้องมียุติการโอนในตราสารซึ่งมีใจความว่า “ชำระตามเขาสั่ง” ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งตัวตราสารนั้นได้ส่งมอบให้แก่ผู้รับโอนไปเมื่อทำเช่นนี้แล้ว ก็ถือว่ามีสิทธิเรียกร้องชนิดชำระตามเขาสั่งแล้ว

ผลก็คือ ตราสารดังกล่าวยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องนั้น และต่อบุคคลภายนอกได้คดีนี้ตามฟ้องโจทก์ เป็นเรื่องสิทธิเรียกร้องเงินตามเช็ค ๗ ฉบับ ที่ (ผู้ร้อง) จำเลยที่ ๑ เป็นผู้ส่งจ่าย และจำเลยที่ ๒ ที่ ๓ เป็นผู้สลักหลังค้ำประกัน เช็คเป็นตั๋วเงินชนิดหนึ่งที่เป็นหนังสือตราสารซึ่งผู้ส่งจ่ายสั่งธนาคารให้ใช้เงินแก่ผู้ทรงเช็ค ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕/๒๕๐๒ วินิจฉัยว่า “การออกเช็คสั่งจ่ายเงินแก่ผู้ใดนั้น ผู้ออกเช็คเป็นอันสัญญาว่า เมื่อผู้ทรงไม่ได้รับเงินตามเช็ค ผู้ออกเช็คก็จะจ่ายเงินให้ ด้วยเหตุนี้จึงต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าค่าตอบแทนในการออกเช็คได้รับแล้ว กล่าวคือ การออกเช็คต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า “เป็นการออกชำระหนี้” ดังนั้นการโอนเช็คจึงเป็นการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามเขาสั่ง มิใช่การโอนสิทธิเรียกร้องอันจะพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้โดยเฉพาะเจาะจง

โจทก์ฟ้องอ้างว่า เป็นผู้ทรงเช็คโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อโจทก์นำเช็คไปเรียกเก็บเงินจากธนาคารตามเช็ค ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน

โจทก์จึงได้ฟ้องจำเลยทั้งสามให้ร่วมกันรับผิดชอบใช้เงินตามเช็คแก่โจทก์

ตามฟ้องโจทก์จึงไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เช็คทั้งเจ็ดฉบับดังกล่าวที่โจทก์อ้างว่าเป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายเป็นเช็คที่สั่งจ่ายเงินแก่ผู้ถือ ซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าย่อมโอนไปด้วยเพียงการส่งมอบ ป.พ.พ. มาตรา ๕๑๘ มาตรา ๕๘๕ หรือเป็นเช็คสั่งจ่ายเงินแก่ผู้มีชื่อเป็นผู้รับเงิน โดยกฎหมายบัญญัติ ย่อมโอนให้กันด้วยการสลักหลังและส่งมอบตาม ป.พ.พ. มาตรา ๕๑๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕ แม้โจทก์จะมีได้บรรยายฟ้องโดยอ้างข้อเท็จจริงดังกล่าวก็หาใช่สาระสำคัญของคดีนี้ เพราะการบรรยายฟ้องในคดีเรื่องเช็คโจทก์เพียงแต่บรรยายฟ้องโดยกล่าวอ้างว่าโจทก์เป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายก็เพียงพอแล้วไม่จำเป็นต้องบรรยายรายละเอียดว่าได้เช็คตามฟ้องมาอย่างไร

ปัญหาที่เกี่ยวกับคดีนี้ก็คือ สิทธิเรียกร้องเงินตามเช็คทั้งเจ็ดฉบับ โดยโอนไปยังธนาคารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน) ตามคำร้องขอเข้าสวมสิทธิเป็นโจทก์แทน บริษัทเงินทุนเศรษฐกิจ จำกัด โจทก์ ตามกฎหมายและประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการให้ความเห็นชอบในการรวมกิจการระหว่างบริษัทเงินทุนกับธนาคารโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๑ โดยชอบกฎหมายแล้วหรือไม่ เพราะผู้ร้องโต้แย้งต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า “การรวมกิจการดังกล่าวกฎหมายบัญญัติ เมื่อได้รับความเห็นชอบการโอนกิจการจากรัฐมนตรีแล้วให้ดำเนินการโอนกิจการได้ โดยการโอนเรียกร้องในการโอนกิจการไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา ๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของลูกหนี้ที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา ๓ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์” เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

เห็นว่าเมื่อศาลแพ่งธนบุรีได้มีคำสั่งอนุญาตให้บริษัทธนาคารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน) เข้าสวมสิทธิเป็นคู่ความแทน บริษัทเงินทุนเศรษฐกิจ จำกัด ตามกฎหมายแล้ว บริษัทธนาคารไทยธนชาต จำกัด (มหาชน) ก็เข้าสวมสิทธิในฐานะเป็นโจทก์แทนบริษัทเงินทุนเศรษฐกิจ จำกัด และมีสิทธิ มาตรา ๖๗ (ฉ) แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเค ฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ฯ (ฉบับที่ พ.ศ. ๒๕๕๑) ซึ่งบัญญัติว่า “ในการควบกิจการของบริษัทหรือโอนกิจการของบริษัทให้แก่สถาบันก ถ้ามีการฟ้องบังคับสิทธิเรียกร้องเป็นคดีอยู่ในศาล ให้สถาบันการเงินที่ควบหรือรับโอนกิจการเข้าสวม เป็นคู่ความในคดีดังกล่าว และอาจนำพยานหลักฐานใหม่มาแสดง คัดค้านเอกสารที่ได้ยื่นไว้ ตามคำพยานที่สืบมาแล้ว และคัดค้านพยานหลักฐานที่ได้สืบไปแล้ว และในกรณีศาลได้มีคำพิพากษาบังคับตามสิทธิเรียกร้องนั้นแล้ว ก็ให้เข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้น” อันเป็นบทบัญญัติ

LIRT

ที่มีหลักการเช่นเดียวกับความในมาตรา ๕๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เรื่องการร้อง
สอดเข้าเป็นคู่ความตามมาตรา ๕๗ (๑) ดังนั้นจึงต้องถือคำฟ้องของบริษัทเงินทุนเศรษฐกิจ จำกัด
โจทก์เดิม เป็นคำฟ้องของบริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ผู้เข้าเป็นผู้สวมสิทธิเป็นคู่ความ
แทนด้วย คดีนี้จึงถือได้ว่า บริษัทธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ทรงเช็คพิพาททั้ง
เจ็ดฉบับโดยชอบด้วยกฎหมายโดยไม่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในมาตรา ๓๐๕ แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามที่กล่าวมาข้างต้น จึงเห็นได้ว่าตามหลักกฎหมายในเรื่องเช็ค ผู้ทรงเช็คโดยชอบด้วย
กฎหมายย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้สั่งจ่ายเช็คและผู้สลักหลังค้ำประกันรับผิดชอบชำระเงินตามเช็คแก่ผู้ทรงเช็ค
โดยไม่ต้องมีการบอกกล่าวไปยังผู้สั่งจ่าย และผู้สลักหลังค้ำประกัน ซึ่งเป็นลูกหนี้ตามเช็คหรือลูกหนี้
ต้องยินยอมด้วยตามหลักในเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้องตามมาตรา ๓๐๖ และกรณีนี้เป็นเรื่องสิทธิ
เรียกร้องในมูลหนี้ตามเช็คที่มีการโอนไปยังผู้ทรงคนใหม่โดยผลของกฎหมายในเรื่องการควบกิจการ
หรือร่วมกิจการระหว่างสถาบันการเงินกับธนาคารพาณิชย์ดังกล่าว และมีใช่เป็นการโอนหนี้อันจะพึงต้อง
ชำระแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจงดังที่ผู้ร้องอ้าง ดังนั้นข้อโต้แย้งในส่วนนี้ของผู้ร้องจึงฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต่อไปจึงมีว่า มาตรา ๖๗ ตรี แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจ
หลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม
พระราชบัญญัติ ฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐ
ทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

มาตรา ๒๗ บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย
หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล
และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง”

มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและ
เสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่
ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน” และวรรคสอง บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ
ที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกข้อเป็น
ข้อต่อสู้คดีในศาลได้”

มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรอง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนด และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้” วรรค บัญญัติว่า “กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจ ในการตรากฎหมายนั้นด้วย” และวรรคสาม บัญญัติว่า “บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้ใช้บังคับกับกฎหมายหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม”

มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” วรรคสอง บัญญัติว่า “ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน” วรรค บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือส ถานะทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรค ส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฎิ โดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

ส่วนบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุ เกรดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๗ ตรี ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่ม พระราชบัญญัติ ฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงการโอนสิทธิเรียก ซึ่งบัญญัติขึ้นใช้เฉพาะในกรณีที่ผู้โอนและผู้รับโอนเป็นสถาบันการเงินและธนาคารพาณิชย์ในการ กิจการหรือรวมกิจการเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเงินของประเทศ หรือเพื่อเสริมส ความมั่นคงทางการเงินของประเทศ อันเป็นพฤติการณ์เร่งด่วนที่ทางการต้องรีบดำเนินการ หากปล่อย เนิ่นนานจะเกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม จึงไม่อาจอ้างได้ว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมีข้อค ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา และมาตรา ๓๐ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นหลักทั่วไปในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปว ที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้ พระราชกำหนดทั้งสองฉบับดังกล่าวได้บัญญัติหลักการโอนสิทธิเรียก โดยผลของกฎหมาย มีหลักการให้โอนสิทธิเรียกร้องได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้

มาตรา ๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อสนับสนุนให้สถาบันการเงินสามารถดำเนินการ
ควบกิจการหรือโอนกิจการได้โดยสะดวกรวดเร็ว เพราะจำเป็นต้องกระทำการโดยเร่งด่วน เพื่อสร้าง
ความมั่นคงแก่ระบบสถาบันการเงิน และคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน อีกทั้งมาตรา ๖๗ ตรี วรรคสอง
ยังได้บัญญัติว่า แม้การโอนสิทธิเรียกร้องในการโอนของบริษัทให้แก่สถาบันการเงินอื่นไม่ต้องบอกกล่าว
การโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา ๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ก็ไม่กระทบกระเทือน
สิทธิของลูกหนี้ที่จะยกข้อต่อสู้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๐๘ วรรคสอง แสดงว่า
ลูกหนี้มิได้เสียสิทธิใดๆ หรือได้รับความเสียหายจากการโอนสิทธิเรียกร้องโดยผลของบทบัญญัติแห่ง
กฎหมายนี้แต่อย่างใด สิทธิและเสรีภาพในทางทรัพย์สินของลูกหนี้จึงมิได้ถูกกระทบกระเทือนโดยบทบัญญัติ
ดังกล่าว ดังนั้นผู้ทำคำวินิจฉัยจึงเห็นว่าพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ฯ มาตรา ๖๗ ตรี
ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙
และมาตรา ๓๐ แต่ประการใด

สำหรับพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๘ ตรี ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ ขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐
หรือไม่

พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๘ ตรี วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า
“การโอนกิจการของธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดหรือบางส่วนที่สำคัญให้แก่ธนาคารพาณิชย์อื่นหรือสถาบัน
การเงินต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อได้รับความเห็นชอบ
การโอนกิจการจากรัฐมนตรีแล้ว ให้ดำเนินการโอนกิจการได้ ทั้งนี้ การโอนสิทธิเรียกร้องในการโอน
กิจการนี้ไม่ต้องบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้ตามมาตรา ๓๐๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
แต่ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของลูกหนี้ที่จะยกข้อต่อสู้ตามมาตรา ๓๐๘ วรรคสอง แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์” ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีหลักการทำนองเดียวกันกับมาตรา ๖๗ ตรี แห่งพระราช
บัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังวินิจฉัย
ไว้แล้วข้างต้น จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยซ้ำอีก

สรุปแล้วผู้ทำคำวินิจฉัยเห็นว่า พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์
และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๗ ทวิ มาตรา ๖๗ ตรี ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย

LIRT

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินทุน ฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติ
การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๘ ทวิ มาตรา ๓๘ ตริ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช
กำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐

ให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

นายปรีชา เฉลิมวาณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

